

Krajowy System e-Faktur 2024

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wprowadzenie

Od 1.7.2024 r. podatników czeka rewolucja w zakresie fakturowania. Od tego dnia, zgodnie z ustawą z 16.6.2023 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1598), wszystkie faktury dla podmiotów gospodarczych (B2B) będą wystawiane w formie elektronicznej w określonej strukturze XSD za pośrednictwem Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF). Funkcjonuje on w formule fakultatywnej już od 1.1.2022 r., jednak mimo wprowadzonych zachęt, niewiele firm zdecydowało się na korzystanie z KSeF dobrowolnie.

W niniejszej publikacji przedstawione zostały szczegółowe założenia dotyczące funkcjonowania KSeF zarówno w formule fakultatywnej, jak i obligatoryjnej, a także praktyczne aspekty związane z procesem przygotowania do stosowania faktur ustrukturyzowanych w firmie.

Po wprowadzeniu obligatoryjnego KSeF obecne „zwykłe” faktury elektroniczne i papierowe w relacjach z podatnikami zostaną zastąpione fakturami ustrukturyzowanymi, wystawianymi i odbieranymi w centralnym systemie KSeF. Co istotne, również faktury dla kontrahentów zagranicznych będą wystawiane w KSeF, np. z tytułu WDT, eksportu towarów czy usług, a jedynie ich dostarczenie nastąpi w inny sposób, np. poprzez wysyłkę e-mailem wizualizacji e-faktury w postaci pliku PDF. Wyłączone z KSeF będą jedynie faktury dla konsumentów (B2C) oraz faktury wystawiane przez podmioty zagraniczne, które nie posiadają w Polsce stałego miejsca prowadzenia działalności gospodarczej.

Poważne wątpliwości budzi zakres podmiotów objętych obowiązkowym KSeF właśnie w odniesieniu do podatników, którzy w Polsce nie posiadają siedziby, ale mają stałe miejsce prowadzenia działalności gospodarczej. W decyzji derogacyjnej Rady UE¹ zawarta jest zgoda na wprowadzenie w Polsce obowiązkowego fakturowania elektronicznego wyłącznie dla podmiotów posiadających w naszym kraju siedzibę. W kwestii niezgodności KSeF z regulacjami unijnymi warto również wspomnieć o przygotowanym przez Komisję Europejską projekcie zmian do VATDyr, określanym mianem „VAT w gospodarce cyfrowej” (*VAT in the Digital Age*, w skrócie ViDA). Założenia KSeF są niezgodne z projektem przepisów ViDA w dwóch aspektach:

- 1) regulacje ViDA nie przewidują możliwości wdrożenia krajowego systemu fakturowania zarządzanego przez organy administracji skarbowej, posiadającego możliwość weryfikacji i odrzucenia faktur niespełniających określonych kryteriów;
- 2) zgodnie z projektem ViDA format faktur elektronicznych stosowanych w poszczególnych krajach powinien być zgodny z europejskim formatem PEPPOL, którego nie spełnia struktura faktury wprowadzona w Polsce.

¹ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/1003 z 17.6.2022 r. upoważniająca RP do stosowania szczególnego środka stanowiącego odstępstwo od art. 218 i 232 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.Urz. UE L 2022 Nr 168, s. 81).

Co więcej, w kontekście brzmienia decyzji derogacyjnej Rady UE wydanej dla Polski można również podnosić argument braku legalnej zgody na wprowadzenie obowiązkowych faktur elektronicznych w naszym kraju. Decyzja ta, zgodnie zresztą z zapytaniem sformułowanym przez Rząd RP we wniosku o wydanie decyzji derogacyjnej, odnosi się jedynie do wprowadzenia faktur elektronicznych bez konieczności uzyskiwania zgody nabywcy, a nie do samego obowiązku stosowania faktur elektronicznych. Wskazane kwestie dotyczące niezgodności założeń KSeF z regulacjami unijnymi mogą być podnoszone przez podatników w razie sporu z organami podatkowymi, zwłaszcza w kontekście kar za brak stosowania się do tego obowiązku.

W publikacji sygnalizujemy również planowane zmiany, które w perspektywie najbliższych kilku lat czekają polskich podatników w zakresie fakturowania, w związku z nowelizacją przepisów unijnych. Jednym z obszarów objętych pakietem ViDA jest wprowadzenie obowiązkowego fakturowania elektronicznego w jednolitym formacie we wszystkich państwach członkowskich UE, a także elektronicznego raportowania w czasie niemal rzeczywistym. Obowiązek ten początkowo ma dotyczyć wyłącznie transakcji wewnątrzspółnotowych. Niewątpliwie ujednoclenie zasad fakturowania i raportowania VAT w UE jest krokiem w dobrym kierunku, chociaż mocno spóźnionym, w związku z tym, że wiele krajów już wprowadziło lub jest w trakcie wprowadzania własnych rozwiązań w zakresie fakturowania czy raportowania, takich jak KSeF czy JPK_VAT.

Nasz rodzimy system jest oparty na fakturowaniu w czasie rzeczywistym (ang. *real time invoicing*) i wzorowany na systemie włoskim, gdzie centralny system fakturowania elektronicznego funkcjonuje już od 2019 r. Jednak polski ustawodawca, w przeciwieństwie do włoskiego, nie zdecydował się na etapowe włączanie poszczególnych grup podmiotów do obligatoryjnego systemu, np. poczynając od fakturowania w sektorze publicznym, stopniowo nakładając obowiązkowe e-fakturowanie na duże, średnie i małe podmioty. Półroczny okres karencji został przewidziany jedynie dla podmiotów zwolnionych z VAT (których roczne obroty nie przekraczają 200 000 zł, na podstawie art. 113 VATU) oraz podmiotów wykonujących wyłącznie czynności zwolnione. Dla nich obowiązek wystawiania faktur w KSeF został przesunięty na 1.1.2025 r.

W ramach przygotowania do wdrożenia KSeF trzeba zadbać o wiele aspektów, nie tylko od strony informatycznej, ale również zmian w procesach i procedurach wewnętrznych. Aby korzystać z KSeF, konieczne będzie każdorazowe uwierzytelnienie się danej osoby czy podmiotu, co wymagać będzie wcześniejszego nadania odpowiednich uprawnień. Dużej uwagi wymaga też samo zmapowanie danych źródłowych z systemu do odpowiednich pól schemy FA(2). Jest to o tyle istotne, że KSeF będzie weryfikował poprawność semantyczną e-faktury, tj. jej techniczną zgodność ze schemą XML. W razie błędu system odrzuci fakturę, co oznacza, że nie zostanie ona wystawiona. Co więcej, w przypadku tzw. wysyłki wsadowej faktur (w paczkach), w przypadku błędu choćby w jednej fakturze, system odrzuci całą paczkę, a ponadto nie zostanie przekazana informacja zwrotna wskazująca błąd, który należy poprawić.

Z kolei pozytywna weryfikacja faktury przez system pod kątem technicznym oraz z punktu widzenia uprawnień podmiotu wystawiającego fakturę skutkować będzie jej wystawieniem w KSeF, potwierdzonym nadaniem numeru identyfikującego e-fakturę w systemie (tzw. numeru KSeF). System nie będzie natomiast dokonywać innego rodzaju weryfikacji, np. rachunkowej, czy prawdziwości NIP.

Autorzy książki przedstawiają również sposoby korzystania z systemu od strony technicznej. Mniejsze podmioty mogą korzystać z udostępnionych przez MF Aplikacji Podatnika KSeF czy aplikacji e-mikrofirma, za pomocą których możliwe będzie „ręczne” wystawienie pojedynczych faktur ustrukturyzowanych, ich odbiór i zarządzanie uprawnieniami. Nie jest to jednak rozwiązanie przydatne dla dużych firm. Takie podmioty będą musiały dostosować swoje systemy w taki sposób, aby komunikacja z KSeF odbywała się w sposób zautomatyzowany za pomocą oprogramowania inter-

fejsowego API. Ewentualnie możliwe jest skorzystanie z zewnętrznego narzędzia służącego do komunikacji z KSeF.

Warto zwrócić szczególną uwagę na konieczność weryfikacji faktury przed jej wysyłką do KSeF, gdyż każda faktura wystawiona w KSeF będzie dostępna dla organów administracji skarbowej w czasie rzeczywistym, nie będzie mogła zostać wycofana ani anulowana. Jedynym sposobem jej poprawienia będzie wystawienie faktury korygującej. Co więcej, od 1.7.2024 r. nie będzie również możliwe wystawienie przez nabywcę noty korygującej w celu poprawienia tzw. błędów mniejszej wagi, takich jak pomyłki w adresie, NIP czy opisie towaru lub usługi.

Głównym celem wprowadzenia obligatoryjnego KSeF dla wszystkich podatników jest uszczelnianie systemu podatkowego i walka z oszustwami podatkowymi. Z pewnością KSeF stanie się dużą bazą danych, którymi będą dysponować organy administracji publicznej i w sposób zautomatyzowany będą mogły dokonywać weryfikacji rozliczeń podatkowych firm, np. weryfikacji faktur z danymi w JPK_V7. Docelowo taka dostępność danych dla organów powinna również zmniejszyć liczbę kontroli podatkowych, które powinny być skoncentrowane na obszarach szczególnie wrażliwych na oszustwa i nadużycia, czy nawet czynności sprawdzających, w ramach których obecnie organy proszą o przesłanie konkretnych faktur. Ministerstwo Finansów zapowiada, że w przyszłości na podstawie wystawionych i otrzymanych w KSeF faktur będzie przygotowywana wstępna deklaracja VAT, która po pewnych modyfikacjach przez podatnika stawałaby się deklaracją ostateczną, bez konieczności przesyłania ewidencji w formie JPK. Takie rozwiązanie z pewnością ułatwiłoby przygotowywanie rozliczeń podatkowych firm, jednak wymagałoby wprowadzenia wielu uproszczeń w zasadach rozliczania VAT, chociażby w zakresie obowiązku podatkowego czy zasad odliczania VAT naliczonego.

Ministerstwo Finansów zapowiada także, że w związku z wprowadzeniem faktur w formie ustrukturyzowanej zostanie również zmodyfikowany JPK_VAT. Szczegóły w tym zakresie mają zostać podane dopiero w III kwartale 2023 r. Jak wiadomo, sam proces wdrożenia faktur ustrukturyzowanych jest istotnym obciążeniem dla firm pod względem czasowym i kosztowym, więc konieczność wprowadzenia w tym samym czasie zmian w systemach w celu dostosowania do nowej schemy JPK_VAT byłaby z pewnością dużym problemem.

Oprócz samej obsługi faktur ustrukturyzowanych trzeba też pamiętać o innych obowiązkach nakładanych na podatników przy tej okazji, które zdaniem MF również mają na celu ułatwienie organom weryfikacji wypełniania obowiązków podatkowych. Takim obowiązkiem będzie konieczność podawania numeru KSeF lub identyfikatora zbiorczego przy dokonywaniu płatności za fakturę ustrukturyzowaną w formie przelewu bankowego. Wprawdzie wejdzie on w życie z półrocznym opóźnieniem, niemniej wymaga wcześniejszego przygotowania systemów, zwłaszcza że już od 1.7.2024 r. będzie dotyczył płatności podlegających obowiązkowemu mechanizmowi podzielonej płatności. Wprowadzenie tego wymogu jest dyskusyjne w kontekście unijnej zasady proporcjonalności, która zabrania nakładania na podatników obowiązków nieproporcjonalnych (nadmiernych) w stosunku do celu, jakiemu mają służyć.

Warto również zwrócić uwagę na pozytywne aspekty wdrożenia KSeF dla podatników. Wprowadzenie ustandaryzowanego formatu faktur pozwoli na usprawnienie procesów wewnętrznych w firmie poprzez automatyzację procesów księgowych, rozliczeniowych czy w zakresie controllingu. Obecne procesy związane z OCR i *workflow* opartym na skanach faktur (tj. wprowadzanie faktur do systemu oparte na technologii optycznego rozpoznawania znaków z zeskanowanych faktur), które niejednokrotnie zawierają błędy związane z nieczytelnym skanem, zostaną zastąpione procesem opartym na jednym formacie faktur zakupowych, zawierającym ujednolicone dane w poszczególnych polach schemy, co pozwoli na automatyczne szytywanie danych do systemów księgowych.

Gdy mowa o korzyściach dla podatników, trzeba pamiętać, że wraz z wejściem w życie obowiązkowego KSeF pozostaną w mocy przepisy upraszczające, które obecnie są stosowane jako zachęta do korzystania z KSeF dobrowolnie, takie jak:

- 1) skrócony termin zwrotu nadwyżki VAT z 60 do 40 dni (jako termin standardowy, bez dodatkowych warunków);
- 2) uproszczone rozliczanie faktur korygujących *in minus*;
- 3) brak obowiązku wysyłki na żądanie organów podatkowych struktury JPK_FA w zakresie faktur ustrukturyzowanych.

Dostosowanie firmy do wystawiania i odbioru faktur w KSeF to duże wyzwanie, wymagające nie tylko wdrożenia modyfikacji w systemach IT, ale również wprowadzenia odpowiednich zmian w procesach biznesowych w zakresie wystawiania, odbioru, obiegu faktur, a także w umowach i regulaminach. Wiele dotychczasowych procesów będzie wymagało zmiany, np. w związku z brakiem możliwości przesyłania załączników wraz z fakturą w KSeF, koniecznością wprowadzenia odrębnych procesów fakturowania dla firm i konsumentów, rozliczania wydatków pracowniczych, procedur awaryjnych czy specyficznego zdefiniowania w przepisach momentu wystawienia i otrzymania faktury ustrukturyzowanej. Warto również wykorzystać ten projekt, aby pewne procesy uprościć i ustandaryzować.

Tytułem wstępu poniżej przedstawiono kilka przykładowych zagadnień praktycznych, na które warto zwrócić uwagę w procesie przygotowania do wdrożenia KSeF. Zostały one szerzej opisane w poszczególnych rozdziałach niniejszej publikacji.

Brak obsługi załączników

Podstawowym problemem praktycznym jest fakt, że KSeF nie będzie umożliwił przesyłania załączników. To spory problem dla wielu firm, ponieważ dołączanie załączników do faktur, zawierających szczegółowe informacje o transakcjach, jest powszechną praktyką na rynku. Dotyczy to np. specyfikacji godzin wykonanych usług, rozliczeń rozmów telefonicznych czy kart paliwowych. W związku z tym podatnicy mogą rozważyć kilka opcji:

- 1) jeśli technicznie jest to możliwe, mogą przenieść dane z załączników do odpowiednich pól w fakturze ustrukturyzowanej;
- 2) mogą zamieścić załączniki w specjalnym miejscu, do którego będzie odnosić link zamieszczony w fakturze ustrukturyzowanej;
- 3) mogą zastosować rozwiązanie, które umożliwi łatwe połączenie oddzielnie przesłanych załączników (np. drogą e-mailową) z fakturami z KSeF.

Data wystawienia i data otrzymania faktury w KSeF

Bardzo ważnym elementem założeń systemu KSeF, który ma wpływ na sposób ewidencjonowania faktur, jest zdefiniowanie w przepisach daty wystawienia faktury ustrukturyzowanej jako momentu jej przesłania do KSeF. Data przesłania będzie widoczna w systemie oraz w UPO po pozytywnym zweryfikowaniu faktury przez system. W praktyce może się okazać, że faktura wygenerowana w systemie firmy w danym dniu nie zostanie przesłana tego samego dnia, lecz już po północy w dniu następnym. Wówczas data wskazana na fakturze przez firmę w polu P_1 będzie różna od daty wystawienia rozumianej jako data przesłania faktury do KSeF. Ważne jest zapewnienie takiej funkcjonalności systemu firmy, aby w ewidencji jako data wystawienia faktury była uwzględniana data przesłania do KSeF. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, gdy data wystawienia determinuje moment powstania obowiązku podatkowego w rozliczeniach VAT, np. dla usług najmu, dzierżawy, leasingu czy dostaw „mediów”.

Dodatkowy problem dotyczyć będzie faktur wystawianych w walucie obcej, jeśli kurs waluty jest uzależniony od daty wystawienia faktury. Przepisy umożliwiają pozostawienie przeliczenia wzdług kursu z zastosowaniem daty z pola P_1, jeśli faktura zostanie przesłana do KSeF nie później

niż następnego dnia. Jeśli natomiast faktura zostanie przesłana w terminie późniejszym, przeliczenie kwot na fakturze trzeba będzie skorygować za pomocą faktury korygującej.

Z kolei data otrzymania faktury jest zdefiniowana w przepisach jako moment nadania przez system numeru KSeF. Oznacza to, że faktury ustrukturyzowane uznawane są za otrzymane, nawet jeśli jeszcze nie zostały pobrane z systemu. Ta data powinna być wpisywana jako data otrzymania faktury w ewidencji.

W kontekście powyższego trzeba również uwzględnić fakt, że od daty wystawienia czy otrzymania faktury najczęściej są uzależnione terminy płatności.

Faktury od podmiotów zagranicznych

Trzeba pamiętać, że część faktur pozostanie w obiegu poza KSeF i konieczne będzie pozostawienie dotychczasowych procesów w tym zakresie. Przede wszystkim będą to faktury zakupu od podmiotów zagranicznych dotyczące WNT, importu usług czy towarów.

Problematycznym zagadnieniem będą faktury od podmiotów zagranicznych zarejestrowanych w Polsce dla potrzeb VAT i dotyczące dostaw krajowych, czyli z wykazanim VAT. W pewnych sytuacjach takie faktury będą wystawiane w KSeF – jeśli podmiot zagraniczny posiada w Polsce stałe miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, które uczestniczy w transakcji, wówczas będzie zobowiązany do wystawiania faktur ustrukturyzowanych. Nawet jeśli podmiot zagraniczny nie będzie zobowiązany do korzystania z KSeF, będzie mógł to robić dobrowolnie. Co istotne, z punktu widzenia nabywcy, pod kątem prawa do odliczenia VAT naliczonego nie powinno mieć znaczenia, czy dostawca wystawi prawidłową fakturę. Innymi słowy, otrzymując fakturę zwykłą (nie w KSeF), nabywca nie ma obowiązku weryfikacji, czy dostawca wystawił ją w sposób prawidłowy, a w sytuacji, gdyby okazało się, że faktura powinna zostać wystawiona w KSeF, nabywca nie może ponosić z tego tytułu żadnych konsekwencji. Ewentualne konsekwencje w postaci kar przewidzianych w VATU mogą obciążać jedynie wystawcę faktury, który nie wystawi jej w prawidłowej formie w KSeF.

Identyfikacja faktur zakupu

Przejsie z obecnego modelu fakturowania na model uwzględniający KSeF będzie wymagało dostosowania pod kątem odbierania faktur i przydzielenia ich do właściwej osoby lub komórki wewnątrz organizacji. Wynika to z faktu, że do KSeF trafią wszystkie faktury od polskich podatników VAT i utworzą jeden zbiór faktur przypisany do NIP firmy. W ramach procedur wewnętrznych istotne będzie wprowadzenie wymogu zamieszczenia na fakturach wystawianych przez dostawców określonych oznaczeń, które pozwolą na wewnętrzną identyfikację faktur, np. według numeru umowy lub zamówienia czy nazwiska pracownika.

Rozliczenie wydatków pracowniczych

Proces rozliczeń pracowniczych w firmie będzie wymagać wprowadzenia istotnych zmian po wprowadzeniu powszechnego KSeF. Najprawdopodobniej pracownik, który zapłaci z własnych pieniędzy za firmowy zakup, np. za lunch, paliwo czy bilet na pociąg, nie otrzyma faktury na miejscu, gdyż taka faktura zostanie przekazana firmie w KSeF i trafi do zbioru wszystkich faktur zakupowych. Aby jednak pracownik mógł rozliczyć poniesiony wydatek, powinien otrzymać jakiś dokument stanowiący dowód dokonania płatności i odebrania towaru/usługi. Na podstawie takiego dokumentu pracownik dokona w firmie rozliczenia poniesionego wydatku. Z drugiej strony konieczne będzie przyporządkowanie faktury otrzymanej w KSeF do rozliczenia dokonanego z pracownikiem. Wskazane byłoby, aby w tym celu na fakturze zamieszczony został odnośnik do dokumentu wydanego pracownikowi.

Faktury wystawione w czasie awarii

Przepisy przewidują kilka trybów dotyczących wystawiania faktur „zwykłych” (nie w KSeF) w związku z niedostępnością systemu po stronie podatnika (tzw. tryb *offline*, np. z powodu braku połączenia internetowego) bądź w związku z awarią po stronie KSeF. Zostały one szczegółowo opisane w niniejszej publikacji. W czasie awarii faktury należy wystawić w postaci elektronicznej zgodnie z powszechnie obowiązującym wzorem i w takiej formie mogą zostać przesłane nabywcy (np. e-mailem w formie pliku PDF z kodem QR). Jednocześnie po ustaniu awarii, w określonym terminie, podatnik ma obowiązek przesłania e-faktury do systemu w celu nadania jej numeru KSeF. W takiej sytuacji ważną i prawidłową fakturą jest dokument wystawiony w wewnętrznym systemie firmy.

Przy ustawianiu procesów i założeń systemowych trzeba wprowadzić specjalne procedury awaryjne. W przypadku bowiem faktur wystawionych w czasie awarii (niezależnie, czy po stronie podatnika, czy systemu) za datę wystawienia faktury uznaje się datę wskazaną w polu P_1, czyli datę, którą system firmy nadał fakturze w momencie jej wygenerowania. Jest to więc wyjątek od powszechnie obowiązującej reguły, zgodnie z którą za datę wystawienia uznaje się datę przesłania faktury do systemu.

Natomiast za datę otrzymania faktury wystawionej w trybie awaryjnym uznaje się wcześniejszy z dwóch momentów:

- 1) moment otrzymania faktury poza systemem lub
- 2) moment nadania numeru KSeF po przesłaniu faktury do systemu.

Szczególnie istotne jest zatem weryfikowanie faktur zakupowych, aby nie wprowadzić do ewidencji dwukrotnie faktury wystawionej w czasie awarii i otrzymanej poza KSeF, która jednocześnie zostanie odebrana z KSeF.

Jeszcze bardziej problematyczne będzie wykazywanie faktur korygujących *in minus* wystawionych w czasie awarii. Tutaj wracają przepisy, które były stosowane przed wejściem w życie „uproszczeń” dla faktur korygujących *in minus* w ramach pakietu SLIM VAT 1, tj. dla wystawcy istotne będzie otrzymanie potwierdzenia odbioru faktury korygującej przez nabywcę, chyba że przed otrzymaniem tego potwierdzenia faktura została przesłana do KSeF w celu przydzielenia jej numeru – wówczas korektę należy wykazać w okresie, w którym faktura korygująca została przesłana do KSeF.

Specyficznych aspektów związanych z wdrożeniem KSeF w firmie jest wiele, gdyż proces przygotowania do obsługi faktur ustrukturyzowanych to na pewno duże wyzwanie. Przy czym oprócz zapewnienia zgodności z prawem warto wykorzystać tę okazję do usprawnienia wykonywanych procesów. Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja pomoże Państwu zgłębić założenia KSeF i przygotować firmę do nowych zasad fakturowania.

Janina Fornalik

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl